

С.І. Соколовський,
к.мед.н., докторант НАДУ

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯК ПОКЛИКАННЯ

Розглянуто завдання державної служби, обумовлені перехідним періодом і залученням держави до глобалізаційного простору. Визначено вимоги, що висуваються до державних службовців, і сформульовано необхідні заходи селекційного характеру.

Ключові слова: покликання, соціальні системи, державне управління, принцип Онзагера, принцип Ле Шательє.

Глобалізація суспільних процесів, швидка зміна технічних, освітніх, громадських пріоритетів зумовлюють стратегічне завдання: пристосування сучасної людини до темпів і вимог життя та суспільно-економічного розвитку загалом. Світовий досвід побудови ефективної системи державного управління є взірцем того, що увага до соціально-гуманітарних аспектів стабільного розвитку є підтвердженням імперативної ролі та принципової незамінності людського фактора в державних управлінських структурах. Успішність сучасної держави є також і функціональною мірою здатності цієї держави створювати цілісну систему роботи з кадрами службовців, своєчасно та професійно їх відбирати, готувати, залучати до управлінської діяльності з адекватною оцінкою їхньої діяльності, стимулювати, коригувати їх професійний та психологічний стан, заохочувати до професійної майстерності та людських моральних ідеалів [1].

Значна кількість робіт, присвячених питанням управління персоналом, які з'явилися останнім часом, свідчать про актуальність проблем у цій галузі. Зокрема, проблемам управління персоналом присвячено роботи В. Авер'янова, С. Дубенко, В. Князева, В. Лугового, О. Оболенського, С. Серьогіна, О. Турчинова, В. Олуйка, В. Щокіна, В. Яцуби. Значну увагу було приділено індивідуально-психологічним та особистісним якостям державного службовця в працях Д. Бела, В. Бакуменка, Л. Воронько, О. Губи, І. Надольного, Н. Нижник, Е. Охотського, Я. Радиша, В. Романова, В. Скуратівського, А. Сицінського та ін.

Як відомо, молода українська держава з моменту проголошення своєї незалежності опинилась у складному становищі, яке й зараз залишається небезпечним: будучи на роздоріжжі після набуття незалежності, вона підпала під могутній зовнішній вплив двох геополітичних сил, кожна з яких намагається реалізувати свої інтереси на території України. Відповідно, поляризуються і внутрішні політичні сили, протистояння яких може поставити під загрозу основні принципи свободи і демократії, можливості повноцінного державного управління. Світ сучасного державного службовця все більше зазнає всебічного й надмірного впливу інших чинників, зокрема соціально-економічних, морально-етичних, політичних та психологічних на тлі суспільного очікування, змін у державному управлінні й насамперед в органах державної влади. Усе більш складні вимоги, які висувуються до державних службовців у контексті підвищення ефективності роботи у сфері державної служби, моральні вимоги, реформаційні заходи в кадровій політиці державної служби стають дуже важливими чинниками професійної діяльності державного службовця.

Тому в умовах складної трансформації сучасного українського суспільства життєво важливою є увага до розроблення цілісної концепції кадрового забезпечення державного управління, яка теж трансформується залежно від спільних історичних кроків держави й суспільства. Цей взаємозв'язок має характер загальносуспільної і кадрово-управлінської проблеми, причинно-наслідкова залежність якої дає право розглядати розвиток кризових проблем через дефіцит якісних кадрів державної служби, забезпечення організаційно-правових та соціально-психологічних засад роботи з кадрами [2, с. 9]. Змінити цю ситуацію зможе кардинальна перебудова системи кадрової роботи та чесні, патріотично налаштовані, професійно підготовлені, працездатні державні службовці, для яких державна служба є покликанням.

Метою цієї статті є визначення принципів та підходів державного управління соціальними системами з еволюційного погляду та ролі державних службовців, для яких державна служба є покликанням.

Сучасний підхід до вивчення складних суспільних явищ за допомогою принципів функціонування відкритих систем, якими є природа і суспільство, зростає в сучасних умовах трансформаційних змін, що відбуваються у світі, та зумовлює наукові дослідження у всіх сферах суспільного розвитку. Незважаючи на те, що традиційно наукові пошуки у сфері формування та розвитку суспільно-політичних відносин і досі здійснюються в межах класичної детерміністської парадигми наукових досліджень, усе більше використовуються якісно нові підходи для вирішення питань у системі «людина – суспільство – держава – всесвіт».

Усе більшого поширення в науковому світі набуває міждисциплінарний підхід у вивченні складних систем і структурних організацій. Вивчаючи закони природи та розуміючи їх універсальність, є логічним використовувати очевидні наукові прориви в природничих науках для усвідомлення складних процесів, які відбуваються в соціальних системах [3; 4].

У науковій літературі стосовно державного управління вже є чимало публікацій учених, таких як Р. Алексюк, В. Амелін, О. Белих, Ф. Бурлацький, А. Бутенко, Ю. Тихомиров, Г. Атаманчук, В. Бондарь, С. Крисюк, І. Курас, В. Майборода, О. Мироненко, С. Серьогін, М. Пірен, В. Ребкало, І. Розпутенко, В. Бодров, В. Цветков, Б. Гурне, Г. Райт та ін., де проблеми державного управління розглядаються вже не стільки в описовому загальногуманістичному аспекті, скільки в побудові багатьох варіацій різних схем, зв'язків, конструкцій, ієрархічних взаємодій як окремих компонентів державної служби, так і складних соціально-суспільних систем.

З огляду на ці підходи, окреслену вище складну та небезпечну ситуацію і шляхи її вирішення можна описати з використанням концепції еволюції біосфери академіка М. Моїсеєва [5], згідно з якою біосфера в цілому та різні її підсистеми зазнають дії ззовні і, реалізуючи можливості саморозвитку, з одного боку, зазнають змін, а з іншого – прагнуть зберегти себе в незмінному вигляді. Якщо прагнення незмінності (гомеостатичність) домінує і система не здатна істотно (або взагалі) змінюватися, то «зовнішній» виклик може зумовити знищення

системи або ззовні, або від її внутрішнього перенапруження. Якщо, навпаки, потенціал до незмінності превалує, то здатність до безперервних перебудов може розхитати систему зсередини і також викликати процес її саморуйнування. Оптимальне ж поєднання стійкості й мінливості, яке називається пластичністю, забезпечує стійкий розвиток системи.

Біосферу при цьому слід розглядати як функцію, а стійкість і мінливість – як аргументи. Зростання різноманітності форм залежить від того, яким чином поєднуються стійкість і мінливість. Якщо обидва аргументи оптимально активні, то забезпечується широка різноманітність форм, яка не переходить певні межі. Межі процесу М. Моїсеєв назвав доступними для огляду каналами еволюції. Час від часу ці межі зникають, і тоді перед системою виникає можливість необмеженого пошуку нового каналу еволюції, коли у відмінності від руху в межах каналу еволюції виникає стан непередбачуваності – біфуркації.

Лише два основні принципи в моделі М. Моїсеєва діють не тільки під час еволюції в каналі з осяжними межами, але і при біфуркації: принцип Онзагера і принцип Ле Шательє [6; 7]. Принцип Онзагера можна сформулювати як закон мінімуму дисипації, або мінімуму розсіювання енергії: система вибирає той перехід, який забезпечує якнайменші витрати енергії. Цей принцип природи й суспільства називають по-різному: в економіці та політиці – це так званий оптимальний вибір. Принцип фундаментальний: будь-яка система – як така, що володіє, так і така, що не володіє розумом, завжди погоджує з ним свої дії. Принцип Ле Шательє настільки простий, наскільки і фундаментальний: якщо на систему здійснюється зовнішній тиск, то вона чинить опір, знаходить у собі сили для опору, здійснюючи внутрішні перебудови – структурну і функціональну, так що ефект зовнішньої дії слабшає [7]¹.

Поза сумнівом, важливим питанням у зв'язку з цим є таке: якою мірою і в якій формі простежується реалізація цих принципів під час аналізу процесів

¹ Цей принцип, наприклад, виразно спостерігається у функціонуванні клітин і клітинних утворень в організмі людини, а саме: у нормі клітини електрично симетричні, тобто в них не діють ніякі сили, що викликають переважний рух зарядів в окремих напрямках. Якщо ж дія яких-небудь чинників призводить до спотворення клітини (втрати нею електричної симетрії), сили, що визначають рух зарядів у різних напрямках, стають різними, і в клітинах збуджуються когерентні коливання (спершу шумові, підтримувані енергією метаболізму (обміну речовин)), що повертають систему в її початковий, енергетично стійкий стан.

розпаду соціалістичної системи і формування соціальних і державних структур незалежних держав, зокрема України, і яка при цьому роль зовнішніх та внутрішніх чинників².

Подальший шлях розвитку найбільших (за економічним і науково-технічним потенціалом, чисельністю населення) складових частин системи – Російської Федерації і України був різним: на первинному етапі в Україні превалювала тенденція прагнення до незмінності стану. У Російській Федерації відбулася різка заміна соціалістичних принципів на устремління до капіталізму. Процес цей був, як відомо, достатньо хворобливим (конфлікт Президента країни з парламентом, міжетнічні конфлікти), але, найімовірніше, також відповідним принципу мінімуму дисипації енергії з урахуванням специфіки російських реалій: величезна багатонаціональна країна з надзвичайно низьким рівнем добробуту переважної частини населення і величезною диференціацією доходів на душу населення, величезне бажання бути спадкоємицею «імперії», що розпалася, специфічний менталітет основного етносу, спрямованого протягом багатьох сторіч на поглинання інших територій і т. ін.

Незважаючи на те, що характер соціально-політичних і економічних процесів в Україні був іншим, для державного апарату, який формувався «старими кадрами», перехідний процес і нинішній стан виявилися достатньо складними. І хоча ухвалення рішень найчастіше здійснювалося на інтуїтивному і, нерідко, на рівні «здорового глузду» і в ситуаціях величезного психологічного напруження населення країни, можна констатувати, що з величезною кількістю завдань державний апарат незалежної України більшою мірою упорався: країна загалом домоглася політичної і економічної незалежності.

Сьогодні у зв'язку з неминучим залученням країни до процесів глобалізації і пов'язаним з цим ускладненням управлінських завдань життєво необхідне істотне підвищення якості управлінських рішень. Державний апарат країни, і

² У політології вважається, що остаточна фаза розпаду хронологічно збігається з організованою «перебудовою», асоційованою з ім'ям М. Горбачова. При цьому соціалістична система розпалася, на нашу думку, відносно спокійно (із можливими іншими сценаріями), у термінах принципу Онзагера – з мінімальними витратами енергії, хоча, можливо, це й не був оптимальний вибір.

особливо його вища ланка, повинен стати високоінтелектуальною вирішальною системою, на яку перекладаються процедури не тільки *підготовки інформації*, але й безпосередньої підготовки та *ухвалення рішень* різних завдань, у тому числі дискретних – процедури вибору за багатьма кількісними та якісними критеріями будь-якої альтернативи із заданої дискретної множини. Професійно мають бути вирішені питання ситуаційного управління, що виникають в основному під час вирішення завдань дискретного управління, на основі результатів інтерпретації ситуацій, об'єктів, структур, властивості й основні процеси функціонування яких не описані формально.

Сучасний державний службовець також повинен бути готовий для вирішення різних важкоформалізованих завдань (прогнозування, управління та діагностики) – у діалозі з управлінською структурою більш низького рівня (користувачем) на основі нагромадження і переробки знань і деяких правил вирішення завдань, що належать до цієї предметної галузі.

Соціальні системи, як відомо, належать до найскладніших систем, основними ознаками складності яких є унікальність, слабка передбачуваність, цілеспрямованість, багатовимірність, різнотипність даних, у середовищі яких функціонує система, складність або неможливість повної формалізації процесів у системі через апіорну невизначеність. Складність формалізації таких важкоформалізованих завдань, як прогнозування, управління і діагностика, викликана невизначеністю системи як об'єкта завдання, неформалізованістю мети й алгоритмів рішення, і тому державному службовцю доводиться вирішувати такі завдання, як прогнозування стану вказаної системи – людського співтовариства країни – на заданий інтервал часу (в умовах перманентної політичної нестабільності), управління процесами функціонування, здійснювати діагностику порушень, що виникли в системі, та інші завдання.

Вирішення завдань такої системи, динаміка функціонування якої дуже складна, неможливе без урахування закономірностей, відповідно до яких відбуваються основні процеси в системі, ураховуючи складність обслуговуваної системи, складовою частиною яких є і сам державний апарат, і сам державний

службовець. Такі завдання вимагають для їх вирішення методів не тільки дискретної оптимізації і евристичних, але й виявлення закономірностей функціонування в найближчій і далекій перспективі, побудови адекватної теорії оптимального прогнозування та оптимального управління з урахуванням існуючих і виникаючих нових (соціальних, етнічних, екологічних) проблем.

У загальнотеоретичному плані завдання, які слід вирішувати державному службовцю, керівному персоналу, надзвичайно складні та відповідальні, враховуючи особливості часового етапу розвитку українського суспільства. Як зазначалося, з погляду еволюції соціально-політичної системи України, система все ще знаходиться на стадії біфуркації або первинній стадії виходу з біфуркації – у стадії вибору нового каналу еволюції та напряму подальшого руху. З основних постулатів синергетики [8–10] випливає, що після того, як відбулася біфуркація і обраний новий канал еволюції, остання вже незворотна. Система може йти тільки новим, уже вибраним шляхом, незворотності немає, тому що вибір достатньою мірою випадковий – «система не пам'ятає своєї спорідненості [5]». Якби вибір був закономірним, детермінованим, то можна було б повторити ці закономірності і повернутися назад. Але якщо вибір відбувся випадково, вірогідність випадковості завжди мала, відновити цю випадковість, точніше ряд випадкових обставин, практично неможливо, тому піти назад вже неможливо. Закономірності – повторювані, випадковості – ні. І при цьому система розвивається своєрідно (випадковості неповторювані) і хоча елементи системи (члени соціуму) зберігають (пам'ятають) своє минуле, ціле не пам'ятає свого минулого, ціле – вже інший організм, межі мінливості якого різко звужені порівняно з ситуацією біфуркації.

Звичайно, розвиток системи матиме місце, система проходитиме через кризи, але не через катастрофи (нові біфуркації). У новому каналі еволюції можливі повороти у процесі руху, але в межах берегів каналу еволюції. Єдність і різноманітність еволюційних процесів буде обмежена названими берегами.

Як випливає з роботи [5], де основні положення синергетики уточнені при адаптації їх до цивілізаційних систем і стверджується, що головні параметри

нового каналу еволюції визначаються не випадковими і не нікчемними обставинами, так що непередбачуваність не фатальна, вибір того каналу, яким процес, що розглядається, розвиватиметься, може визначитися найнікчемнішою обставиною. Упроваджуючись у процес вибору каналу еволюції або в динаміку системи у вибраному каналі, особливо в первинній постбіфуркаційній стадії, активні елементи системи-країни – політики і державні службовці, як базові елементи суспільно-політичного життя країни, можуть істотно вплинути на подальшу еволюцію системи.

При цьому роль політичних партій, їх лідерів та державних службовців у розвитку країни може бути двоякою – як оптимізуючою, так і дезорганізуючою, з погляду пластичності процесу – балансу (оптимального поєднання) стійкості й мінливості³.

Політично незалежний (або мінімально залежний) державний апарат може змінити ситуацію і у пошуках шляхів концептуального синтезу реалізованого минулого і цілей майбутнього, у межах нового теоретичного світогляду (що сформувався, зокрема, на аналізі помилок минулого) і соціокультурної обумовленості, що впливає зі специфіки менталітету домінуючого етносу [11; 12], з урахуванням базисних цінностей сучасної технотронної цивілізації і можливих сценаріїв її розвитку, зможе спрямувати еволюційний процес у напрямку, за якого суспільство розвиватиметься оптимально, з урахуванням сучасних політико-архітектурних пропозицій, а еволюція створеного в попередні роки політичного і підприємницького класу була б нетривалою і мінімально болісною.

Останнє із завдань є надзвичайно важливим, бо структура сучасного суспільства є непродуктивною і потенційно небезпечною, а саме: низький рівень життя основної частини населення, люмпенізація значної його частини; зниження традиційних за калорійністю та складом норм харчування, так зване «білкове

³ Складність ситуації полягає і в тому, що сучасна політична еліта замість того, щоб свою діяльність підпорядкувати схемі «з рядів суспільства, з волі суспільства і заради суспільства», насправді діє в межах «корпоративних інтересів, на їх користь і за рахунок суспільства». Канал еволюції, що реалізується за цією схемою, його соціальна складова, вірогідно, і є можливими, але не оптимальними.

голодування», погіршення медичного обслуговування, складна екологічна обстановка і под. Навіть кожний із зазначених чинників окремо складним чином впливає на психофізіологічний потенціал суспільства, руйнуючи фізичне та психічне здоров'я людей.

У специфічно важких реаліях України державний службовець також неминує зазнає тією чи іншою мірою дію вказаних несприятливих чинників і водночас повинен виконувати достатньо складні та відповідальні дії щодо управління важливими фрагментами суспільно-політичного життя країни. Априорі, це повинна бути людина з високими інтелектуальними і моральними якостями, високою працездатністю, для якої її професійна діяльність є покликанням.

У сучасній російській мові слово *покликання* визначає схильність, внутрішнє тяжіння або схильність до якої-небудь справи, професії. У словниках «Академии Российской» *покликання* визначається як «действие призвавшего, призвание кого к себе. Призвание к судьбе (сл. 1882, ч. 5, с. 310). У словнику від 1847 р. з'являється нове значення: «состояние призванного», «предназначение». У середині XIX ст. у російській літературі слово «*призвание*» набуло ознак риторичної експресії, книжкової парадності, помилкового пафосу. В українській мові слово *покликання* споріднене слову кликати когось, або бути чутливим до поклику будь-кого, чого-небудь (наприклад за покликом душі), потяг, але має те ж значення, що і в російській мові. До речі, семантична історія слова «*призвание*» є прикладом органічного поєднання старослов'янських, народно-руських та західноєвропейських елементів у структурі слова, що само по собі додає труднощів у вивченні цього питання.

В авторському розумінні *покликання* є впевненість індивіда в собі, своїй ролі та свого місця у світі, можливість ставити перед собою чіткі життєві цілі, розвивати в собі значущі для себе напрями та досягати наявні результати, глибоко усвідомлюючи покликання сильним та ефективним стрижнем свого життя, професії та долі.

Мабуть, для такого індивіду притаманне значною мірою пасіонарність (за термінологією Л. Гумільова; пасіонарність – від лат. *passio* – пристрасть). Пасіонарії – люди з непоборним внутрішнім прагненням до справедливості, охоплені високими мотиваціями, які втілюються в героїзмі або творчості, причому ці мотивації нерідко переважають навіть інстинкт самозбереження.

На жаль, культурні, мовні, ментальні, компетентнісні та інші риси української нації, які нагромадилися протягом декількох сторіч, неможливо швидко змінювати, якість людського складу (термін П. Капиці [13, с. 450]) України не збігається зі складнощами сучасного світу, що ускладнює формування інтелектуальної управлінської еліти, здатної подолати авторитарні стереотипи. Проте серед великого етносу, по суті суперетносу (у формулюванні Л. Гумільова [14]), не може не знайтися певна частина людей, які на користь ліквідації вказаних вище втрат готові виявити трудовий героїзм, самовіддачу й істинний патріотизм. Масштаб особистості пасіонарія має відповідати тим завданням, які стоять перед країною. Для реальних перетворень в Україні необхідна наднапруга і колосальний особовий масштаб державних діячів – будь-яка соціально-політична модернізація тримається на надмасштабних особах (Ганді, Неру, Де Голль).

Особливо слід виділити роль і призначення посадових осіб керівного персоналу державної влади. Як доречно вказується в [12], справжнє покликання останньої – не просте керівництво людьми і процесами, не перерозподіл усіляких ресурсів, а управління вітальною (життєвою) людською енергією, яку необхідно спрямувати в потрібне русло, на творення нових форм буття, інакше вона може перейти в безодню, що може трапитися, якщо верховна влада визначить для себе найважливіше завдання – боротьбу за власну політичну масштабність і значущість. Влада повинна мислити стратегічно і робити ставку на інноваційний розвиток відразу на трьох рівнях: особовому, на рівні «своїї» структури (виконавчої, судової або законодавчої влади) та на рівні держави загалом.

Вихід бачиться в тому, щоб розробити та впровадити комплекс заходів: 1) щодо підвищення якості всього народонаселення країни, де під якістю

народонаселення мається на увазі набір медико-генетичних і соціально-психологічних характеристик життя людей: їх фізичне здоров'я, рівень розвитку інтелектуальних здібностей, психофізіологічний комфорт життя, механізми відтворення інтелектуального потенціалу суспільства; 2) щодо прискореного підвищення якості частини населення, а саме осіб, зайнятих або підготовлених бути задіяними в системі державного управління, для яких служіння Батьківщині було б покликанням; 3) кардинальній перебудові кадрової роботи в системі державної служби, зосередивши пошук та залучення до державної служби осіб, які мають покликання до цієї роботи. Для цього розробити та впровадити комплекс організаційних та професійних заходів при відборі кадрів, який би включав: 1) вивчення минулих переваг, улюблених життєвих ролей індивіда; 2) вивчення способів, форм та видів діяльності, до яких схильна особа для ефективної реалізації свого найбільш сильного потенціалу; 3) визначення стилю, способу життя та професії, які максимально збігаються з покликанням особи; 4) як покликання вже реалізується в різних сферах життя особи; 5) що заважає зробити покликання головною темою своєї долі, спрямувати своє життя в потрібне русло та вийти на принципово новий рівень особистої та суспільної ефективності.

Таким чином, на думку автора, такий феномен як покликання є важливою складовою частиною особистої та суспільної ефективності державного службовця, а в історичній реальності сучасної української держави може бути вирішальним.

Список використаних джерел:

1. *Серьогін С. М.* Державний службовець у взаємовідносинах влади і суспільства : дис. ... д-ра наук держ. упр. : 25.00.03 / С. М. Серьогін ; НАДУ при Президентові України. – К., 2004. – 382 с.
2. *Луговий В.* Державне управління як галузь професійної діяльності, академічної підготовки, наукових досліджень / В. Луговий, В. Князев // Вісн. УАДУ. – 1997. – № 3 (4). – С. 9–12.
3. *Анохин П. К.* Избранные труды. Кибернетика функциональных систем / П. К. Анохин. – М. : Медицина, 1998. – 400 с.
4. *Соколовський С.* Розвиток соціальних систем: розгляд з позицій голографічного ефекту / С. Соколовський // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 1 (27). – С. 32 – 37.

5. *Моисеев Н. Н.* Судьба цивилизации. Путь разума / Н. Н. Моисеев. – М. : Изд-во МНЕПОУ, 1998. – 228 с.
6. *Гуляев З. А.* Неравновесные процессы и принципы Онзагера / З. А. Гуляев. – Режим доступа : <http://www.ru.philosophy.kiev.ua>
7. Принцип Ле Шателье-Брауна // Велика радянська енциклопедія. – Режим доступу : www.rubricon.com.
8. Курдюмов З. П. Синергетика – теорія самоорганізації / З. П. Курдюмов, Р. Р. Малінецький. – М. : Наука, 1983. – 402 с.
9. Синергетика і проблеми теорії управління / за ред. А. А. Колесникова. – М. : Фізматліт, 2007. – 504 с.
10. *Кульгин Е. С.* Введение в социоестественную историю / Е. С. Кульгин. – Режим доступа : <http://www.homo.fizten.ru>.
11. *Полисаев О.* Національні еліти у системі соціального управління і трансформаційні міфологеми / О. Полисаев, В. Шедяков // Вісн. НАН України. – 2007. – № 8. – С. 18 – 19.
12. *Окара А.* Кінець «помаранчевої казки»: 100 днів тому. Про козацьке «царство справедливості» і про український бунт – безглуздий, але не нещадний / А. Окара // Дзеркало тижня. – 2005. – № 17 (544). – 7–13 трав.
13. *Капица П. Л.* Эксперимент. Теория. Практика / П. Л. Капица. – М. : Наука, 1981. – 495 с.
14. *Гумильов Л. Н.* От Руси до России. Нариси етнічної історії / Л. Н. Гумильов. – М. : Наука, 1992. – 336 с.

***Sokolovskiy S.I.* Government service as a vocation.**

Government service tasks are considered in connection with a transient period and state involvement in globalization space. Public servants requirements are determined and necessary measures of selection nature are formulated. Conceptually, using two main principles which describe self-organization complex systems processes – Onsager and Le Chatelier principles – social processes active management approach and principles are determined according to independent Ukrainian state process of establishment and social cooperation tendencies.

Key words: vocation, social systems, public administration, Onsager principle, Le Chatelier principle.

***Соколовский С.И.* Государственная служба как призвание.**

Рассмотрены задачи государственной службы, обусловленные процессом вовлечения государства в глобализационное пространство. Определены требования к государственным служащим и сформулированы необходимые мероприятия селекционного характера. Концептуально, с использованием двух основных принципов, что описывают процессы самоорганизации сложных систем, – принципа Онзагера и принципа Ле Шателье – выявлены принципы и подходы активного управления социальными процессами относительно процессов становления не зависимого украинского государства, тенденций социальных взаимодействий.

Ключевые слова: призвание, социальные системы, государственное управление, принцип Онзагера, принцип Ле Шателье.